

Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

Dorota Bocheńska

Znak sprawy: BRE.072.1.10.2026

Warszawa, 13 marca 2026 roku

**Wytyczne Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
(na podstawie art. 4 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie
ekologicznym i produkcji ekologicznej)**

**Pobranie próbek i prowadzenie postępowania wyjaśniającego w przypadku
podejrzenia zniesienia środków ochrony roślin na działki w systemie produkcji
ekologicznej z sąsiednich upraw nieekologicznych.**

Cel

Celem wytycznych jest usystematyzowanie podejścia jednostek certyfikujących przy rozróżnianiu przypadków zastosowania w uprawach prowadzonych w ramach produkcji ekologicznej niedozwolonych środków ochrony roślin od ich zniesienia na te uprawy.

Zniesienie (znoszenie) należy traktować jako przemieszczanie się oparów lub kropli środków ochrony roślin poza obszar ich docelowego zastosowania podczas wykonywania zabiegu.

Celem prowadzonych urzędowych postępowań wyjaśniających przez jednostki certyfikujące (dalej: jednostki) jest ustalenie źródła i przyczyny zanieczyszczenia substancjami niedozwolonymi w rolnictwie ekologicznym, w szczególności ustalenie:

- czy obecność substancji niedozwolonej w produkcji ekologicznej w pobranej próbce jest wynikiem celowego zastosowania środka ochrony roślin zawierającego tą substancję,
- czy pozostałości tych substancji wynikają ze zniesienia z upraw sąsiednich,
- czy wykryte pozostałości wynikają z braku zachowania proporcjonalnych i adekwatnych środków ostrożności,
- czy charakterystyka działki, jej wymiary lub lokalizacja, mogą sprzyjać zniesieniu substancji z nieekologicznych upraw sąsiednich.

Aleje Jerozolimskie 98
00-807 Warszawa
tel. 22 2557800

sekretariat@ijhars.gov.pl
www.ijhars.gov.pl

IJHARS posiada certyfikat ISO 9001

Wystąpienie niedozwolonych substancji w pobranych próbkach z działek ekologicznych rozproszonych w rejonach z intensywnymi uprawami nieekologicznymi, może wynikać z:

- braku możliwości uchronienia się przed zniesieniami z sąsiednich działek nieekologicznych, pomimo zachowanych proporcjonalnych i adekwatnych środków ostrożności,
- celowego stosowania w uprawach prowadzonych w ramach produkcji ekologicznej tych samych środków jak w sąsiadujących uprawach nieekologicznych,
- oszukańczych praktyk pod pozorem zniesienia.

Jednostki na podstawie przeprowadzonego urzędowego postępowania wyjaśniającego ustalają źródło i przyczynę zanieczyszczenia, dokumentując podejmowane działania i ich wyniki w sprawozdaniu końcowym, zgodnie z art. 2 rozporządzenia 2021/279¹.

Jednostki prowadzą postępowania wyjaśniające w oparciu o własną wiedzę, doświadczenie oraz o dostępne publikacje naukowe w tym zakresie.

I. Działania Jednostki u ekologicznych producentów rolnych

1) Podczas rocznej kontroli na miejscu jednostka:

- a) Ocenia poziom ryzyka zanieczyszczenia upraw prowadzonych w ramach produkcji ekologicznej pozostałościami środków ochrony roślin pochodzącymi z sąsiednich działek nieekologicznych. Podczas oceny ryzyka w tym zakresie bierze pod uwagę m.in. takie czynniki jak:
 - rodzaj uprawy prowadzonej na sąsiedniej działce nieekologicznej (np. czy sad ekologiczny sąsiaduje z sadem nieekologicznym),
 - wysokość upraw (np. sąsiedztwo sadu nieekologicznego z ekologiczną uprawą warzyw lub zbóż),
 - odległość upraw, ukształtowanie terenu, rozmiar, w szczególności szerokość działki ekologicznej położonej pomiędzy uprawami nieekologicznymi (np. czy pomiędzy uprawą ekologiczną a nieekologiczną występuje powierzchnia oddzielająca - z uprawą lub bez - oraz czy na zewnętrznych częściach działki ekologicznej występują charakterystyczne ślady, np. pożółknięcia roślinności.

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/279 z dnia 22 lutego 2021 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 w sprawie kontroli i innych środków zapewniających identyfikowalność i zgodność w produkcji ekologicznej oraz znakowania produktów ekologicznych.

- b) Weryfikuje w ramach kontroli m.in. czy producent:
- wdrożył proporcjonalne i adekwatne środki ostrożności, stosownie do art. 28 ust. 1 rozporządzenia 2018/848² w celu zmniejszenia ryzyka przeniesienia środków ochrony roślin z innych działek na uprawy prowadzone w ramach produkcji ekologicznej,
 - dokonał oceny ryzyka zniesienia niedozwolonych środków z działek sąsiednich, w ramach identyfikacji punktów krytycznych, zgodnie z art. 28 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2018/848.

2) W raporcie/ protokole z kontroli jednostka odnotowuje:

- a) ocenę w zakresie ryzyka zanieczyszczenia działek/upraw, na których prowadzona jest produkcja ekologiczna,
- b) informację czy producent wdrożył środki ostrożności, proporcjonalne i adekwatne do ryzyka zanieczyszczania upraw prowadzonych w ramach produkcji ekologicznej środkami ochrony roślin stosowanymi na sąsiednich działkach lub w uprawach nieekologicznych.

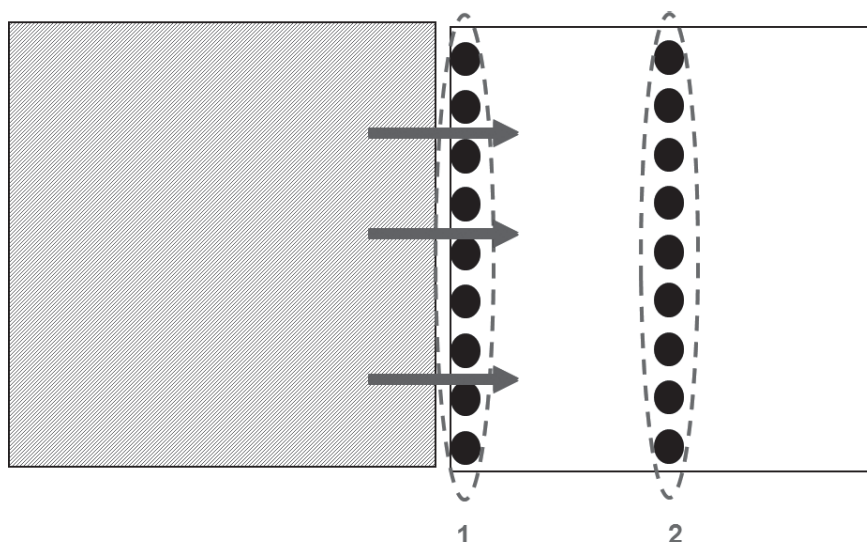
II. Pobieranie próbek przez jednostki

- 1) Jednostka pobiera próbki i przekazuje je do badań w celu ustalenia czy stosowano substancje niedozwolone w produkcji ekologicznej lub czy doszło do zanieczyszczenia tymi substancjami. Wybór podmiotów, od których należy pobrać próbki, opiera się na ogólnej ocenie ryzyka niezgodności z zasadami produkcji ekologicznej. Jednostka pobiera próbki i zleca analizę w każdym przypadku, w którym podejrzewa stosowanie substancji niedozwolonych w produkcji ekologicznej. Próbkę pobiera się z roślin lub części roślin (np. liście) albo z gleby.
- 2) Co do zasady próbki pobiera się w sposób zapewniający ich reprezentatywność, tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami:
 - Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 września 2020 r. w sprawie pobierania próbek roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów do badań na obecność pozostałości środków ochrony roślin
 - Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 października 2007 r. w sprawie pobierania próbek żywności w celu oznaczania poziomów pozostałości pestycydów

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007.

- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 marca 2023 r.
w sprawie laboratoriów urzędowych i krajowych laboratoriów referencyjnych do celów przeprowadzania analiz, badań i diagnostyki laboratoryjnej w ramach produkcji w rolnictwie ekologicznym
 - Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych - art. 34 Metody pobierania próbek, przeprowadzania analiz, badań i diagnostyki
- 3) W przypadku otrzymania przez jednostkę wyników analiz laboratoryjnych, wskazujących na obecność w pobranej próbce (z gleby, produktu czy materiału roślinnego np. liści) pozostałości środków ochrony roślin niedopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym, jednostka – zgodnie z art. 29 ust. 1 rozporządzenia 2018/848 wszczyna urzędowe postępowanie wyjaśniające i jednocześnie:
- a) tymczasowo zakazuje wprowadzania danych produktów do obrotu jako produkty ekologiczne lub produkty w okresie konwersji oraz zakazuje ich stosowania w produkcji ekologicznej - do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego, zgodnie z art. 29 ust. 1 lit. b) rozporządzenia 2018/848,
 - b) w uzasadnionych przypadkach rozszerza postępowanie wyjaśniające o działki, na których prowadzone są uprawy analogiczne do uprawy, z której pobrano próbki wskazujące na obecność niedozwolonych środków ochrony roślin.
- 4) Pobieranie dodatkowych próbek służy wyjaśnieniu czy doszło do zniesienia lub zastosowania środka niedozwolonego w rolnictwie ekologicznym. Próbki takie pobiera się po pobraniu próbki reprezentatywnej, zgodnie z ww. przepisami, w której stwierdzono obecność niedozwolonych substancji. Pobieranie tych próbek traktuje się jako dodatkową technikę kontroli w ramach urzędowego postępowania wyjaśniającego, którego celem – zgodnie z art. 2 ust. 3 lit. b) rozporządzenia 2021/279 - jest w szczególności ustalenie źródła i przyczyn obecności niedopuszczonych produktów lub substancji. Jeśli uprawa prowadzona w ramach produkcji ekologicznej sąsiaduje bezpośrednio z uprawą nieekologiczną, należy pobrać 2 próbki zbiorcze: pierwszą z próbek pierwotnych pobranych na obrzeżach działki lub uprawy, sąsiadujących z uprawą nieekologiczną, drugą z próbek pobranych ze środka działki lub uprawy, w odpowiedniej odległości od potencjalnego źródła zanieczyszczenia wynikającego ze zniesienia. W identyczny sposób należy pobrać próbki z obrzeży sąsiadujących z pozostałymi uprawami nieekologicznymi. Oznacza to, że mogą być pobrane 3 i więcej próbek zbiorczych.

Rysunek 1: Usytuowanie odbioru próbek pierwotnych, w przypadku podejrzenia zanieczyszczenia na skutek przeniesienia z uprawy sąsiedniej. Czarne punkty = próbki pierwotne, szare powierzchnie = sąsiadująca uprawa nieekologiczna, z której podejrzewa się przeniesienie skażenia, strzałki = prawdopodobna kierunek przeniesienia. Wszystkie próbki pierwotne wewnątrz jednego okręgu (elipsy) są łączone w jedną próbkę zbiorczą.

Próbki pobiera się w sposób przedstawiony powyżej, tj. od zewnętrznych rzędów na działce lub uprawie oraz w środkowej części.

Powyższy tryb postępowania został przyjęty w oparciu o czeski dokument *Wskazówki metodyczne nr 3/2013, które określają zasady specjalne dotyczące: odbioru, analizy i oceny próbek z rolniczej produkcji ekologicznej* (w załączeniu).

III. Dalsze postępowanie po otrzymaniu wyników

Na podstawie uzyskanych wyników badań laboratoryjnych jednostka porównuje poziomy wykrytych substancji, zmierzając do oceny czy różnice w ilościach wykrytej substancji pomiędzy brzegiem działki a jej środkiem uprawdopodobniają zniesienia środka³. W przypadku zniesienia, ilość wykrytej substancji powinna zmniejszać się wraz z oddalaniem się od działki, z której mogło nastąpić zniesienie.

- 1) Jeżeli prowadzone podczas kontroli obserwacje występującej na działce roślinności pozwalają stwierdzić, że ślady wskazujące na zastosowanie środka

³ Dodatkowe wskazówki dotyczące pobierania próbek w przypadku zniesień zostały zawarte w artykule pt. "Appropriate sampling methods and statistics can tell apart fraud from pesticide drift in organic farming" dostępnym na stronie internetowej: <https://www.nature.com/articles/s41598-021-93624-8>

zmniejszają się wraz ze zwiększaniem się odległości od granicy działki można uznać, że doszło do jego zniesienia.

- 2) Na podstawie wyników badań pobranych próbek jednostka określa, czy doszło do zniesienia pomimo wdrożenia środków ostrożności czy też producent ekologiczny zastosował niedozwolony środek.
- 3) W prowadzonym postępowaniu wyjaśniającym jednostka bierze pod uwagę możliwość i zasadność stosowania danego środka w uprawie ekologicznej, na której został stwierdzony. W szczególności ocenia czy stosowane przez producenta zabiegi ochrony plantacji (udokumentowane przez producenta) były wystarczające do uzyskania stanu plantacji lub plonu, jaki jednostka zastała podczas kontroli.
- 4) Jako obecność wynikającą z przypadkowego zanieczyszczenia uprawy ekologicznej, nie będącą zniosem, można uznać sytuację, w której stwierdzono środek ochrony roślin:
 - a) którego zastosowanie w określonej uprawie nie wpływa na zwiększenie poziomu ochrony tej uprawy lub też powoduje wystąpienie strat w tej uprawie,
 - b) którego wykrycie w pobranej próbce mogło wynikać z długiego okresu rozpadu niektórych środków ochrony roślin i ich akumulacji w środowisku, roślinie lub produkcie.

W ramach oceny celowości i zasadności zastosowania danego środka, jednostka nie powinna automatycznie wyciągać wniosków na podstawie dopuszczalności danej substancji w uprawie. Należy również ocenić przydatność zastosowania danego środka ochrony roślin w uprawie, pomimo braku dopuszczenia stosowania tego środka ochrony roślin w tej uprawie. Jednostka w tym zakresie może skorzystać z zewnętrznej wiedzy eksperckiej.

- 5) W przypadku, gdy jednostka potwierdzi, że stwierdzone pozostałości środka ochrony roślin niedozwolonego do stosowania w rolnictwie ekologicznym:
 - a) nie mogą być wynikiem celowego zastosowania danego środka ochrony roślin w uprawie ekologicznejlub
- b) są wynikiem zniesienia z innej działki, którego nie dało się uniknąć pomimo wprowadzenia odpowiednich proporcjonalnych i adekwatnych środków ostrożności,

wówczas przywraca możliwość wprowadzania produktu do obrotu jako ekologicznego lub w okresie konwersji i uznaje produkty jako ekologiczne. Jednostka uwzględnia ten przypadek przy kolejnej analizie ryzyka.

- 6) Postępowanie wyjaśniające kończy się sporządzeniem sprawozdania końcowego i podjęciem przez jednostkę decyzji, w której rozstrzyga się m.in. czy stwierdzona pozostałość substancji niedozwolonej w rolnictwie ekologicznym jest wynikiem zastosowania niedozwolonej substancji przez rolnika ekologicznego lub jest inna przyczyna pozostałości (podstawa prawna: art. 2 ust. 3 i 4 rozporządzenia 2021/279).

IV. Powiadamanie organów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Jeśli na podstawie urzędowego postępowania wyjaśniającego nie jest możliwe ustalenie, czy doszło do zniesienia, czy do celowego użycia środka ochrony roślin, jednostka może zwrócić się do właściwego miejscowo organu Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Dorota Bocheńska

Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

/dokument podpisany elektronicznie/

Załącznik: Wskazówki metodyczne nr 3/2013 które określają zasady specjalne dotyczące: odbioru, analizy i oceny próbek z rolniczej produkcji ekologicznej (tłumaczenie z języka czeskiego).